

SCENARIUSZ DLA NAUCZYCIELA

Zwycięskie powstanie! O walkach w Wielkopolsce 1918-1919

CELE OGÓLNE

- Zapoznanie uczniów z podstawowymi zagadnieniami z zakresu historii powstania wielkopolskiego oraz historii odzyskania przez Polskę niepodległości.
- Przedstawienie wybranych aspektów polskiej kultury w pierwszej ćwierci XX wieku.
- Zwrócenie uwagi na wybrane polskie zabytki i muzea.

CELE SZCZEGÓŁOWE

Cele poznawcze

- Przedstawienie najważniejszych faktów związanych z powstaniem wielkopolskim.
- Omówienie kulturowego i historycznego tła odzyskania przez Polskę niepodległości.
- Zwrócenie uwagi uczniów na aktywną rolę kobiet w powstaniu wielkopolskim.
- Zapoznanie uczniów z pojęciami: powstanie, germanizacja, praca organiczna, matryca, medal.

Cele kształcące

- Doskonalenie umiejętności pracy w grupie oraz dyskusji.
- Kształtowanie myślenia przyczynowo-skutkowego.
- Rozwijanie umiejętności pracy z mapą.

Cele wychowawcze

- Kształtowanie postaw patriotycznych.
- Podkreślenie znaczenia równości kobiet i mężczyzn w społeczeństwie.
- Rozwijanie zainteresowania historią i umacnianie poczucia związku przeszłości z teraźniejszością.

METODY PRACY

burza mózgów ♦ rozmowa sterowana ♦ dyskusja ♦ praca w parach i w grupach ♦ praca z mapą

NARZĘDZIA

komputer i rzutnik ♦ wycięte zadania do lekcji ♦ mapy ♦ film „Prawdziwymi bohaterkami były matki”

PRZEBIEG LEKCJI

4 min

Rekapitulacja wtórna

- ♦ Pokaż uczniom zdjęcie matrycy odznaczenia "Wielkopolska Matkom Poległym" **Tablica 1**, nie mówiąc na razie, czym jest ten przedmiot. Zapytaj ich, do czego mogła służyć taka kostka (możesz powiedzieć, że jest mniej więcej wielkości kostki Rubika), a propozycje zapiszcie na tablicy. Wy tłumacz, jak działała i jak była wykorzystywana taka matryca, pokaż też uczniom zdjęcie odznaczenia "Wielkopolska Matkom Poległym" **Tablica 2**. Zapytaj ich, czy domyślają się, z jakim wydarzeniem historycznym może być związane to odznaczenie.

36 min

Lekcja właściwa

- ♦ Zapisz na tablicy datę 11 listopada 1918. Zapytaj uczniów, czy wiedzą, co wtedy się stało. Opowiedz uczniom o odzyskaniu przez Polskę niepodległości. Zaznacz, że wciąż jeszcze toczyła się dyskusja dotycząca ostatecznych granic odrodzonego Państwa i pokaż im mapę z połowy listopada 1918 roku **Tablica 3**. Poproś, żeby uczniowie wskazali na niej Poznań i Wielkopolskę.
- ♦ Opowiedz uczniom o życiu w zaborze pruskim na początku XX wieku, wyjaśnij, czym była praca u podstaw i germanizacja. Następnie poproś o wykonanie **Zadania 1**.
- ♦ Opowiedz uczniom o nastrojach panujących wśród Polaków mieszkających w Wielkopolsce tuż przed wybuchem powstania. Powiedz, że do wybuchu powstania doszło tuż po przyjeździe do kraju Ignacego Jana Paderewskiego (opowiedz krótko o tej postaci). Poproś o wykonanie **Zadania 2**. Opowiedz o obrazach z powstania wielkopolskiego Leona Prauzińskiego.
- ♦ Poproś uczniów o przeczytanie treści **Zadania 3**. Następnie wyświetl **FILM – materiał do lekcji** i poproś o rozwiązanie zadania. Wspólnie porównajcie wyniki.
- ♦ Pokaż uczniom mapę II Rzeczypospolitej **Tablica 4**. Wspólnie odnajdźcie na niej Poznań i ziemię przyłączone w wyniku powstania wielkopolskiego.
- ♦ Powiedz uczniom, że zarówno matrycę, odznaczenie, jak i pocztówki z obrazami Prauzińskiego mogą obejrzeć w Odwachu, oddziale Muzeum Powstania Wielkopolskiego.

4 min

Rekapitulacja pierwotna

- ♦ Rozdaj uczniom do rozwiązania krzyżówkę **Zadanie 4**. Poproś o wyjaśnienie hasła.

1 min

Zadanie domowe

- ♦ Rozdaj uczniom **Zadanie 5**. Podczas pracy nad zadaniem uczniowie mogą korzystać ze wszystkich dostępnych źródeł (np. Internet, biblioteka szkolna).

Zwycięskie powstanie! O walkach w Wielkopolsce 1918-1919

Tablica 1

Zwycięskie powstanie! O walkach w Wielkopolsce 1918-1919

Scenariusz dla nauczyciela przygotowany przez Fundację Dziecięcy Uniwersytet Ciekawej Historii w ramach projektu „Historia: zobacz”
Więcej na: www.historadlapolonii.pl / www.duch.edu.pl

Tablica 2

Zwycięskie powstanie! O walkach w Wielkopolsce 1918-1919

Scenariusz dla nauczyciela przygotowany przez Fundację Dzieciątka Uniwersytet Ciekawej Historii w ramach projektu „Historia: zobacz”
Więcej na: www.historiadlapolonii.pl / www.duch.edu.pl

Tablica 3

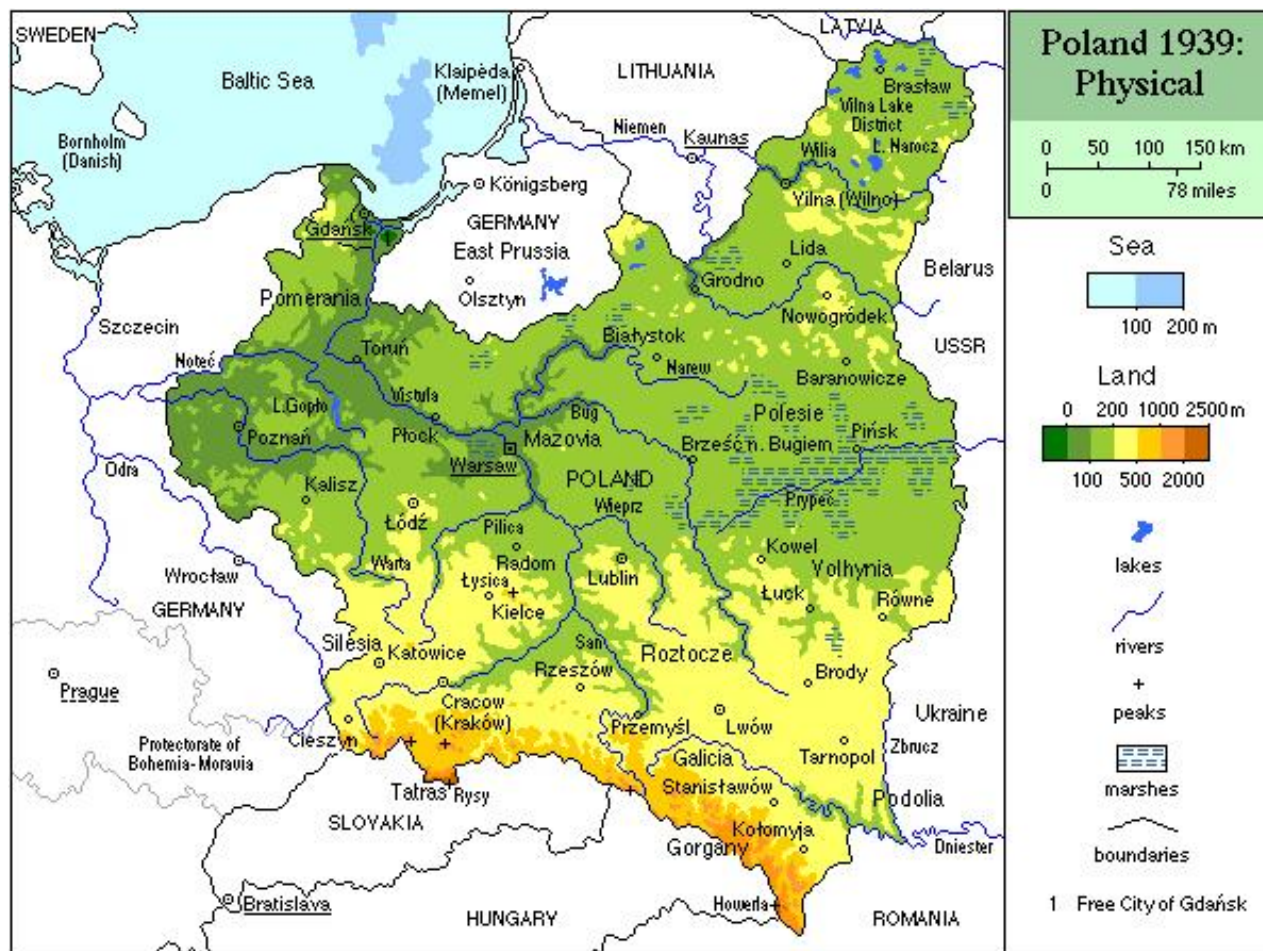

Zwycięskie powstanie! O walkach w Wielkopolsce 1918-1919

Scenariusz dla nauczyciela przygotowany przez Fundację Dzieciątę Uniwersytet Ciekawej Historii w ramach projektu „Historia: zobacz”
Więcej na: www.historadlapolonii.pl / www.duch.edu.pl

Tablica 4

Zwycięskie powstanie! O walkach w Wielkopolsce 1918-1919

Scenariusz dla nauczyciela przygotowany przez Fundację Dzieciątka Uniwersytet Ciekawej Historii w ramach projektu „Historia: zobacz”
Więcej na: www.historiadlapolonii.pl / www.duch.edu.pl

Zadanie 1

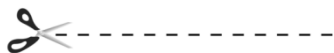
Na czym dokładnie polegała germanizacja? A na czym praca u podstaw? Pracując w parach spróbujcie dopasować zdania do odpowiedniego zjawiska. Wstawcie X w odpowiednim miejscu w tabeli poniżej.

	Germanizacja	Praca u podstaw	Przykłady
1.			Usuwanie języka polskiego ze szkół
2.			Zakaz używania języka polskiego w sądach i urzędach
3.			Zakładanie polskich towarzystw, stowarzyszeń i organizacji, które pomagały w budowaniu świadomości narodowej
4.			Wykupywanie ziemi od Polaków i przekazywanie jej niemieckim kolonizatorom
5.			Edukacja w języku polskim
6.			Wspieranie rozwoju polskiej gospodarki i handlu
7.			Wprowadzenie specjalnych (i trudnych do zdobycia) pozwoleń na budowę domu dla Polaków
8.			Upowszechnianie nowoczesnych metod gospodarowania wśród polskich chłopów i ziemian

Zadanie 2

Wydrukuj opis obrazów oraz ich reprodukcje w tylu egzemplarzach, w ilu grupach pracować będą uczniowie. Opisy i reprodukcje rozetnij tak, żeby każdy z nich znalazł się na osobnej kartce. Zadaniem uczniów będzie dopasowanie opisów do obrazków oraz ułożenie ich w kolejności chronologicznej.

Zwycięskie powstanie! O walkach w Wielkopolsce 1918-1919

Zwycięskie powstanie! O walkach w Wielkopolsce 1918-1919

Scenariusz dla nauczyciela przygotowany przez Fundację Dziecięcy Uniwersytet Ciekawej Historii w ramach projektu „Historia: zobacz”
Więcej na: www.historadlapolonii.pl / www.duch.edu.pl

A. Po południu 27 grudnia 1918 roku odbyła się duża kontrmanifestacja niemiecka. Zrywano flagi Polski i koalicjantów, którzy pokonali Niemcy w I wojnie światowej.

B. Ignacy Jan Paderewski dotarł do Poznania wieczorem 26 grudnia 1918 roku i został entuzjastycznie powitany przez tłumy Polaków.

C. Następnego dnia po przyjeździe do Poznania Ignacego Jana Paderewskiego odbyły się liczne manifestacje patriotyczne. Paderewskiemu hołd złożyły dzieci polskie, a w mieście pojawiły się flagi Polski i jej sojuszników: Stanów Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii i Francji.

D. Sytuacja w mieście zaostrzyła się do tego stopnia, że 27 grudnia 1918 roku po godzinie 17.00 wybuchły pierwsze walki zbrojne, które szybko rozprzestrzeniły się na całe miasto. Wybuchło powstanie.

Zadanie 3

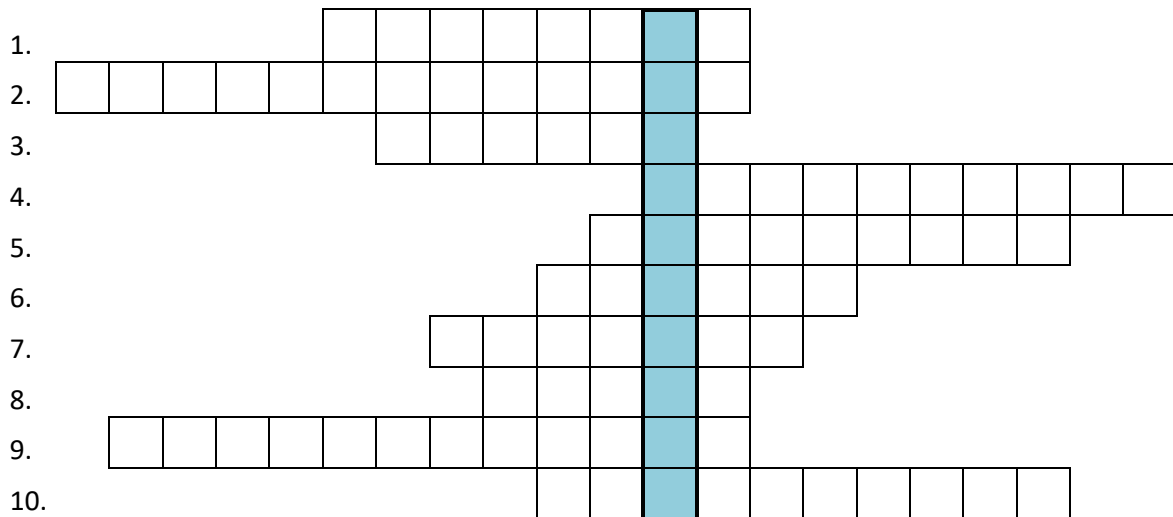
Zdecyduj, które zdania są prawdziwe, a które fałszywe. Wstaw X w odpowiednim miejscu w tabeli poniżej.

	Prawda	Fałsz	Zdania
1.			Matryca z Muzeum Powstania Wielkopolskiego służyła do wybijania orderu Virtuti Militari.
2.			Powstanie wielkopolskie zakończyło się sukcesem.
3.			W wyniku powstania wielkopolskiego Poznań znalazł się w granicach odrodzonej Polski.
4.			W powstaniu wielkopolskim zginęło tylko 300 żołnierzy.
5.			Pierwszą ofiarą powstania wielkopolskiego był Franciszek Ratajczak.
6.			Kobiety brały udział w powstaniu wielkopolskim między innymi jako sanitariuszki.
7.			Zdarzało się, że kobiety walczyły w powstaniu wielkopolskim z bronią w ręku.

ZADANIE 4

Rozwiąż krzyżówkę. Czy wiesz, co oznacza otrzymane hasło?

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PYTANIA:

1. Miesiąc, w którym wybuchło powstanie wielkopolskie.
2. Kobieta opatrująca rannych powstańców lub żołnierzy.
3. Powstańcy w powstaniu wielkopolskim odnieśli, zwyciężyli.
4. Kompozytor i mąż stanu, który przyjechał do Poznania 26 grudnia 1918 roku.
5. Zbrojne wystąpienie ludności przeciwko władzy. Np. wielkopolskie.
6. Miasto, w którym znajduje się Muzeum Powstania Wielkopolskiego.
7. Przedmiot, który oglądałeś/oglądałaś na początku lekcji to odznaczenia "Wielkopolska Matkom Poległych".
8. Najlepszą metodą walki z germanizacją okazała się u podstaw.
9. Pod zaborami polegała na narzucaniu mieszkańcom ziem polskich języka niemieckiego oraz niemieckiej kultury i sztuki.
10. 12 obrazów przedstawiających sceny z powstania wielkopolskiego namalował Leon

Zwycięskie powstanie! O walkach w Wielkopolsce 1918-1919

Zadanie 5

Kim był Ignacy Jan Paderewski? Korzystając z podręczników, innych książek oraz Internetu, spróbuj znaleźć jak najwięcej informacji na temat tej postaci, a następnie uzupełnij kartę pracy.

IGNACY JAN PADEREWSKI	
	DATA I MIEJSCE URODZENIA
	DATA I MIEJSCE ŚMIERCI
	ZAWÓD
	FUNKCJA W POLSKIM RZĄDZIE
ZNANE DZIEŁA:	
NAJWIĘKSZE OSIĄGNIĘCIA:	

SŁOWNICZEK

POWSTANIE - Zbrojne wystąpienie ludności przeciwko władzy.

GERMANIZACJA – Działania prowadzone w czasie zaborów przez władze niemieckie, polegające na narzucaniu mieszkańcom ziem polskich języka niemieckiego oraz niemieckiej kultury.

PRACA U PODSTAW - Praca na rzecz najbiedniejszych warstw narodu (chłopów, robotników). Jej celem było podniesienie poziomu edukacji i rozbudzanie świadomości narodowej.

MATRYCA - Służy do odlewania, tłoczenia czy wybijania wielu przedmiotów o takim samym kształcie; inaczej: forma.

MEDAL - Niewielki, zazwyczaj płaski, metalowy przedmiot. Odlewany lub wybijany, by upamiętnić ważne wydarzenia albo jako odznaczenie lub nagroda. Odznaczeniem wyższym niż medal jest order.

EKSPOZYCJA - Miejsce wystawienia na pokaz obiektów zgromadzonych w muzeum, inaczej: wystawa.

EKSPONAT - tak nazywamy dzieło sztuki, lub jakiegokolwiek inny przedmiot, który znajduje się w zbiorach muzeum.

POLECANE MATERIAŁY

O powstaniu wielkopolskim

www.poznan.pl/powstanie/start.html

www.27grudnia.pl/ - Jak dokładnie przebiegało powstanie? Co działo się w zaborze pruskim przed jego wybuchem? W których miejscach Wielkopolski rozegrały się powstańcze bitwy i potyczki?

O odzyskaniu przez Polskę niepodległości

www.historiaposzukaj.pl/sciezki_historii,7,polska_droga_do_niepodleglosci.html oraz
www.historiaposzukaj.pl/wiedza,osoby,309,jozef_pilsudski_kartka_z_zyczeniami_dla_marszalka.html?u=os_czasu.html - Jak doszło do odzyskania przez Polskę niepodległości?

O Ignacym Janie Paderewskim

www.culture.pl/pl/tworca/ignacy-jan-paderewski - Jak przebiegała kariera Ignacego Paderewskiego

www.historiaposzukaj.pl/wiedza,wydarzenia,110,kompozytor_w_poznaniu_wywoluje_powstanie.html
Więcej o wydarzeniach związanych z przyjazdem kompozytora do Poznania

Muzeum Powstania Wielkopolskiego: www.wmn.poznan.pl/

Zwycięskie powstanie! O walkach w Wielkopolsce 1918-1919

PRAWIDŁOWE ODPOWIEDZI DO ZADAŃ

Zadanie 1 ♦ germanizacja: 1, 2, 4, 7 ♦ praca u podstaw: 3, 5, 6, 8

Zadanie 2 ♦ 1 - B, 2 - C, 3 - A, 4 - D

Zadanie 3 ♦ Prawda: 2, 3, 5, 6, 7

Zadanie 4 ♦ GRUDZIEŃ ♦ SANITARIUSZKA ♦ SUKCES ♦ PADEREWSKI ♦ POWSTANIE ♦ POZNAŃ ♦
MATRYCA ♦ PRACA ♦ GERMANIZACJA ♦ PRAUZIŃSKI
hasło: EKSPozycja

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

NARODOWY
INSTYTUT MUZEALNICTWA
I OCHRONY ZBIORÓW

Sfinansowano ze środków MKiDN
w ramach Programu Wieloletniego NIEPODLEGŁA na lata 2017-2021

Zwycięskie powstanie! O walkach w Wielkopolsce 1918-1919

Scenariusz dla nauczyciela przygotowany przez Fundację Dziecięcy Uniwersytet Ciekawej Historii w ramach projektu „Historia: zobacz”
Więcej na: www.historadlapolonii.pl / www.duch.edu.pl